

Posudek oponenta na diplomovou práci Marka Nemetha

Vliv volebních systémů na stranické systémy. Srovnání polského, slovenského, německého a rakouského případu.

Předložená diplomová práce si klade za cíl analyzovat vliv volebních systémů na stranické systémy ve čtyřech středoevropských zemích: Německu, Rakousku, Slovensku a Polsku. Pomocí modelování výsledků voleb se snaží zjistit, jak by se stranický systém proměnil, byla-li by ve volebním systému změněna jedna z jeho klíčových proměnných a to volební formule.

Téma práce bylo možné uchopit různými způsoby. Autor zvolil takovou cestu, která mu nepochybně přinesla příjemný pocit z objevování, to čemu říkám „dobrodružství politicko-vědního výzkumu“ a sám tak dobře znám. Trochu však přitom zapomněl, že se začal ubírat malinko někam jinam než měl v práci původně vytyčeno. Samotný výzkum totiž více akcentoval otázku „jaký dopad na stranický systém by měly případné změny ve volebním systému“ (konkrétně změny volebních formulí), než aby naplňoval původní záměr zkoumat vliv stávajících volebních systémů na příslušné stranické systémy. Modelování výsledků by samozřejmě bylo pochopitelné a smysluplné i u původní otázky, avšak spíše jako hledání referenčního bodu, například ideálně proporčního výsledku. Od takového referenčního bodu by bylo možné odvodit vliv stávajícího systému. Tento přístup však autor nezvolil. Musel by při nejmenší pracovat i s počtem (velikostí) volebních obvodů a závěry by musel jinak interpretovat. Přestože autor nevyužil této možnosti, neznamená to, že by jeho přístup nebyl zajímavý a postrádal smyslu. Práci jsem si přečetl s chutí a jeví se mi jako přínosná, byť by se z tématu dalo vytěžit trochu více.

Práce je napsána velmi systematicky, její členění je přehledné a smysluplné. Jazyk je kultivovaný a čtivý. Autor prokázal jak znalost problematiky, tak schopnost tvůrčí analytické práce. A to cením asi nejvíce. Přesto bych měl několik připomínek. Autor používá z naprosté většiny domácí českojazyčnou literaturu. Větší využití zahraniční literatury by přispělo zejména úvodní obecné části. Z ní je naprosto zřejmé patrné z jakých zdrojů autor čerpal a nepřináší nic, co by v českém prostředí nebylo dobře známo. Největší deficit úvodní obecné části spatřuji v poměrně stručné kapitole 3, která by měla být stěžejním teoretickým východiskem pro analytickou část práce a přitom je poměrně povrchní. Ani zdaleka nepokrývá to, co bylo k dané problematice česky napsáno (Novák, Fiala, Strmiska,...), natož aby těžila ze zahraničních prací a šla hlouběji. Autor se naopak poměrně zbytečně rozepisuje o tématech, které s jeho analýzou příliš nesouvisejí a v nichž díky jejich stručnosti také nemůže proniknout nijak do hloubky (kapitoly: Co jsou to volby, Volební právo). V obecné

části jsem občas postrádal více odkazů na literaturu. Autor jimi šetří i tam, kde je zcela zjevně patrné, z jakých prací vycházel. Poslední obsahová výtka se týká závěrů vyřčených na základě modelových výpočtů. Autor příliš nezdůrazňuje, že se jedná pouze o matematický přepočet, který neumí zohlednit další externí vlivy, které by při případné změně volebního systému mohly na výslednou podobu stranického systému spolupůsobit. Na druhé straně změna volební formule (se kterou autor pracuje) není zásahem až tak dramatickým, který by nutně musel ve všech případech vyvolat změnu ve strategii stran, či dokonce ve strategii voličů atp.

Po formální stránce lze práci vytknout jen několik drobností. Autor místy používá nestandardní pojmy. Analytickou část práce, která tvoří její jádro a zabírá nejvíce prostoru nazývá „Zvláštní část“. Nevím čím je zvláštní, autor ji ne příliš šťastně pojmenoval. A poslední maličkost: Dvě práce Tomáše Lebedy citované jako „studie“, jsou ve skutečnosti články ze Sociologického časopisu. Přestože je měl autor v podobě separátů, neznamená to, že nejde o článek v odborném časopise, zvláště když veškeré údaje nutné pro správnou citaci jsou dostupné v hlavičce a patičce separátu.

Přes vyřčené výtky rozhodně nepovažuji práci za špatnou. Jedná se o nepochybně originální a analyticky cenný text. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm velmi dobře.

V Kladně 2.2.2007

PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.